

z dnia 30 grudnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia „Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2014 – 2020”

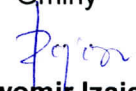
Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.¹⁾) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.²⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Golub-Dobrzyń.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2014 roku.

Przewodniczący Rady
Gminy

Sławomir Izajasz

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w : Dz. U. z 2013 r. poz. 645 i 1318

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w : Dz. U. z 2012 r. poz. 1544 i 1548, z 2013 r. poz. 509

Załącznik do Uchwały Nr XLIV/194/2013
Rady Gminy Golub-Dobrzyń
z dnia 30 grudnia 2013 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2014-2020

**Opracowanie wykonane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Golubiu-Dobrzyniu**

Golub-Dobrzyń 2013

Spis treści:	strona
I. Wstęp	1
II. Regulacje ustawowe, dokumenty i narzędzia polityki społecznej w Polsce i UE	2
III. Diagnoza warunków życia	
1. Położenie Gminy Golub-Dobrzyń i struktura demograficzna społeczności lokalnej	3
2. Sytuacja i tendencje gospodarcze w gminie, powiecie, województwie	4
3. Sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy	5
4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura	6
5. Sytuacja edukacyjna	6
6. Stan opieki zdrowotnej	7
7. Charakterystyka życia kulturalnego	7
8. Infrastruktura i realizacja pomocy społecznej na terenie gminy i powiatu	9
IV. Obszary problemowe	
1. Seniorzy	13
2. Dzieci i młodzież	14
3. Rodziny z dziećmi	14
4. Niepełnosprawni	15
5. Bezrobotni	16
V. Analiza SWOT	17
VI. Misja i cele strategiczne	20
VII. Wdrażanie strategii	27
VIII. Monitoring i ewaluacja	28
IX. Źródła finansowania	28
X. Analiza i ocena zasobów	29
XI. Podsumowanie	29

I. Wstęp

W związku z upływem w 2013r ważności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Golub-Dobrzyń zaistniała konieczność opracowania nowego, aktualnego dokumentu adekwatnie do potrzeb osób oraz możliwości organizacyjnych i finansowych na lata 2014-2020.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została jako dokument mający na celu analizę stanu sytuacji społecznej mieszkańców i adekwatny do potrzeb dobór działań, jednostek wykonawczych i źródeł finansowania w sferze rozwiązywania problemów społecznych gminy. W opracowaniu strategii brali udział powołani zarządzeniem Wójta do zespołu ds. opracowania strategii przedstawiciele samorządu lokalnego, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz przedstawiciele instytucji funkcjonujących w sferze szeroko rozumianej polityki społecznej oraz organizacji pozarządowych. W ramach konsultacji społecznych rozpisana została ankieta skierowana do mieszkańców w celu zebrania ich opinii na temat istniejących problemów społecznych w gminie. Formularz ankiety został wyłożony w siedzibie Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej a także zamieszczony na stronie internetowej gminy. Przez dwa tygodnie wpłynęło jednak zaledwie 6 wypełnionych ankiet. Zebrany materiał jest zbyt ubogi aby można było uwzględnić go w pracach nad strategią. Zatem do analizy sytuacji społecznej w gminie Golub-Dobrzyń, stworzeniu analizy SWOT oraz nakreśleniu celów głównych i szczegółowych na najbliższe lata posłużyły informacje ze spotkań warsztatowych zespołu. Dzięki wszechstronnemu podejściu do tematu udało się stworzyć dokument wyczerpująco traktujący możliwości rozwiązywania problemów społecznych, wskazujący rozwiązania, które wynikają zarówno ze statutowej działalności GOPS jak i działalności pozostałych podmiotów polityki społecznej.

Merytoryczną bazę opracowania stanowił Podręcznik Realizacji Programu Integracji Społecznej opracowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

II. Regulacje ustawowe, dokumenty i narzędzia polityki społecznej w Polsce i UE

Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z obowiązkowych zadań własnych gminy, wynikających z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

Na bazę prawną regulującą treść niniejszego opracowania, obok powyższej ustawy, składają się następujące akty prawne:

- **ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2013r., poz. 135 z późn. zm.),
- **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- **ustawa o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- **ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (
- **ustawa o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. z 2011r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.),
- **ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2010r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.),
- **Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2002r. Nr 147 poz. 1231),
- **ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. z 2013r., poz. 674 z późn. zm.),
- **ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych** (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- **ustawa o dodatkach mieszkaniowych** (Dz. U. z 2013r., poz. 966 z późn. zm.),
- **ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz. U. z 2012r., poz. 124),
- **ustawa o systemie oświaty** (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

Na szczeblu województwa i powiatu podstawowymi dokumentami planistycznymi w sferze polityki społecznej są:

1. Strategia Pomocy Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020r.
2. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020;
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim na lata 2013-2017.

Strategia w znacznym stopniu identyfikuje się z założeniami gminnych programów działania :

1. Plan Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń,
2. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014,
3. Gminy program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2012-2015.

III. Diagnoza warunków życia

1. Położenie Gminy Golub-Dobrzyń i struktura demograficzna społeczności lokalnej.

Gmina wiejska Golub-Dobrzyń położona jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego i stanowi jedną z sześciu gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W jej skład wchodzi 21 sołectw, na które składa się 54 miejscowości. Tereny gminy położone są wokół miasta Golub-Dobrzyń, stanowiącego lokalne centrum administracyjno-gospodarcze i społeczno-kulturalne. Gmina Golub Dobrzyń graniczy z: gminą Radomin (powiat Golubsko-Dobrzyński), gminą Zbójno (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Ciechocin (powiat golubsko-gobrzyński), gminą Kowalewo Pomorskie (powiat golubsko-dobrzyński), gminą Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski), gminą Bobrowo (powiat brodnicki), gminą Wąpielsk (powiat rypiński).

Gmina wiejska Golub-Dobrzyń zajmuje powierzchnię 197 km² i jest największą gminą powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Według danych GUS-u z dnia 30 grudnia 2012r. teren gminy zamieszkiwało 8410 osób, w tym 4154 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 41 osób/km², a przyrost naturalny kształtował się na poziomie 2,8 ‰. W odniesieniu do średniej gęstości zaludnienia gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego, liczba mieszkańców przypadająca na 1 km² w gminie Golub-Dobrzyń wynosiła 43 osoby. Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku przedstawia się następująco:

Ludność - struktura według wieku				
	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	XI/2013
Razem:	8373	8411	8410	8693
wiek przedprodukcyjny	1969	2054	2036	2025
wiek produkcyjny	5308	5409	5450	5477
wiek poprodukcyjny	1096	875	924	1121

• dane wydziału meldunkowego UG

Według danych Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń, największy odsetek ludności zgrupowany jest w sołectwach: Ostrowite (9,87%) oraz Wrocki (10%), najmniejsza liczba osób zamieszkuje sołectwa: Kujawa (2,2%), Podzamek Golubski (2,76%) i Płachoty (2,79%). Pod względem powierzchni największe sołectwa to: Kujawa - 3605 ha, Paliwodzizna - 1564 ha, Pusta Dąbrówka - 1270 ha i Ostrowite - 1232 ha, najmniejsze: Płachoty - 305 ha i Karczewo - 394 ha. Największą gęstość zaludnienia odnotowano w sołectwach: Olszówka (93,7 osób/km²), Wrocki (74,1 osób/km²), Płachoty (72,6 osób/km²), natomiast najmniejsze zaludnienie odnotowano w sołectwach: Kujawa (5 osób/km²), Paliwodzizna (17,4 osób/km²) i Pusta Dąbrówka (19,4 osób/km²).

Analiza danych demograficznych charakteryzujących gminę Golub-Dobrzyń wskazuje na pozytywne trendy w ostatnich latach w zakresie przyrostu naturalnego i ruchów migracyjnych. Zjawiska te rokują bardzo pozytywnie dla rozwoju gminy w przyszłości i wskazują na rosnącą atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania. Niepokojący jest jednak stosunkowo wysoki udział w społeczeństwie osób w wieku 65 lat i więcej oraz wyższe niż w województwie i kraju obciążenie demograficzne ludności. Niekorzystne wydaje się także nierównomierne zasiedlenie gminy oraz znaczne oddalenie części sołectw od lokalnego ośrodka wzrostu, jakim jest miasto Golub-Dobrzyń. Takie rozproszenie może rzutować na trudności w integracji społecznej mieszkańców gminy.

2. Sytuacje i tendencje gospodarcze w gminie, powiecie i województwie

Wg danych GUS w 2012 r. 98% podmiotów gospodarczych w Gminie Golub-Dobrzyń przypadało na sektor prywatny, z czego blisko 92% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na pozostałe 8% podmiotów gospodarczych sektora prywatnego składały się min. spółdzielnie, spółki oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. W świetle integracji społecznej bardzo istotną kwestią jest wzrost liczby organizacji pozarządowych w tym: stowarzyszeń i organizacji społecznych, które według założeń mają odgrywać znaczącą rolę w procesie integracji społeczności lokalnej.

Analiza danych dotycząca podmiotów gospodarczych w latach 2007-2012 w gminie Golub-Dobrzyń zwraca uwagę na zmiany ilościowe podmiotów gospodarczych sektora prywatnego. Największe wahania obejmowały ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Od 2007 do 2012 notowano systematyczny wzrost ilości podmiotów gospodarczych z 387 w 2007 do 542 w 2012 roku .

W sektorze państwowym podmioty gospodarcze w gminie Golub-Dobrzyń stanowiły w 2012 r. blisko 2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Obejmują

one 6 jednostek sektora edukacji, 1 jednostkę z sektora ochrony zdrowia i pomocy społecznej i inne.

Analiza danych dotyczących sytuacji i tendencji gospodarczych w gminie, powiecie i województwie pokazują, że gospodarka w gminie opiera się przede wszystkim na rolnictwie i leśnictwie. Ponadto widać także tendencje wzrostowe i rozwojowe, jakie wskazują budownictwo, hotele i restauracje oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

Patrząc od strony integracji społecznej obiecujący jest rozwój sektora obejmującego ochronę zdrowia i pomoc społeczną, niepokojący może być jedynie fakt, iż wzrost ilości podmiotów w tym sektorze gospodarki obejmuje jedynie sektor prywatny. Może to w efekcie skutkować tym, iż nie wszyscy mieszkańcy będą mogli pozwolić sobie na korzystanie np. z prywatnych usług medycznych.

3. Sytuacje i tendencje na lokalnym rynku pracy

Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju po roku 1989 wpłynęły na sytuację gminy i jej mieszkańców, poprzez nasilenie się wielu kwestii społecznych w znaczący sposób utrudniających funkcjonowanie osób i rodzin. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujące się wysokie na tle kraju i województwa bezrobocie. Zjawisko bezrobocia dotyka wszystkie grupy wiekowe i zawodowe, niezależnie od wykształcenia i płci. Statystyki dotyczące stanu bezrobocia w gminie są opracowywane przez Powiatowy Urząd Pracy, które opierają się na ilości osób w nim zarejestrowanych.

Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Golub-Dobrzyń zarejestrowanych
w Powiatowym Urzędzie Pracy

	2010		2011		2012		VI/2013	
	Razem	W tym kobiety	Razem	W tym kobiety	Razem	W tym kobiety	Razem	W tym kobiety
Razem	637	353	714	387	721	388	684	373
<i>W tym w szczególnej sytuacji na rynku pracy:</i>								
<i>do 25 roku życia</i>	200	112	211	111	212	113	167	88
<i>powyżej 50 roku życia</i>	60	20	71	27	68	27	82	30
<i>długotrwale</i>	319	206	431	280	395	264	415	268
<i>bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego</i>	360	237	422	281	439	276	410	259
<i>niepełnosprawni</i>	4	0	17	14	26	16	22	15
Z prawem do zasiłku	130	52	62	18	143	54	117	39

* dane wg Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu

Statystyki te nie oddają faktycznego stanu bezrobocia w gminie. Wśród osób zarejestrowanych nie ma na przykład właścicieli gospodarstw rolnych o powierzchni większej niż 2 ha, dotyczy to także członków ich rodzin. Bardzo dużo osób zostało wyrejestrowanych z biura pracy ze względu na zmianę przepisów dotyczących ubezpieczenia zdrowotnego.

Bezrobocie na koniec 2012 roku wynosiło w powiecie 23,7%, w województwie 17,9%, w Polsce 13,4%.

Pod względem ilości ofert pracy wśród powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego, powiat Golubsko-Dobrzyński zajmuje trzecie miejsce od końca.

4. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

Zasoby mieszkaniowe w Gminie Golub-Dobrzyń wg danych GUS w roku 2012 wynosiły 2377 mieszkań, średnio 3,73 mieszkańców na mieszkanie. Przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 84,8 m², średnio na jednego mieszkańca przypada 22,4 m². 85,5% mieszkań stanowi własność prywatną, 6,5% mieszkań stanowi własność zakładów pracy, a 7,5% własność gminy. 91,1 % mieszkań posiada podłączenie do wodociągu, 75,5% mieszkań wyposażona jest w łazienkę, 73,3% w ustęp spłukiwany, a 65% w centralne ogrzewanie. Gmina nie posiada w zasobie lokali socjalnych. Mieszkania gminne stanowią 139 mieszkań. Największy problem w gminie to brak lokali gminnych i lokali socjalnych. Wysokie koszty budowy, brak środków finansowych na ten cel w budżecie gminy to przyczyny, które ograniczają działania w tym zakresie. Gmina boryka się również z rosnącymi kosztami utrzymania lokali gminnych tj. konieczność remontów i modernizacji. Nakłady ponoszone na utrzymanie tychże lokali w żaden sposób nie są refundowane w formie czynszów od mieszkańców, gdyż większość z najemców sukcesywnie zalega i ma znaczne zadłużenia w spłacie czynszu. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych wynosiły na koniec 2012r. 111,8 tys zł. Na dzień 31.12.2012 w gminie oczekujących na lokal socjalny było złożonych 18 podań

5. Sytuacja edukacyjna

Według narodowego spisu ludności w 2012 roku największą grupę ludności gminy, 43% mieszkańców stanowiły osoby, które ukończyły szkołę podstawową. Drugą

w kolejności stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym (30%), następnie osoby z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (14%). Najmniejszą ilość mieszkańców gminy stanowią osoby z wykształceniem wyższym (3%).

Porównując dane dotyczące poziomu wykształcenia ludności w gminie Golub-Dobrzyń, powiecie golubsko-dobrzyńskim oraz województwie kujawsko-pomorskim można zauważyć, że mieszkańcy gminy są osobami słabiej wykształconymi. Sytuacja taka ma odzwierciedlenie w poziomie bezrobocia i może skutkować trudnościami w konkurencji na lokalnym rynku pracy.

W 2012 roku wg danych GUS, na terenie gminy funkcjonowało 1 przedszkole i 5 oddziałów przedszkolnych. W gminie Golub-Dobrzyń funkcjonuje 6 szkół podstawowych w miejscowościach: Lisewo, Nowogród, Ostrowite, Sokołowo, Węgiersk, Wrocki. Jedyne gimnazjum w gminie znajduje się w miejscowości Gałczewo.

Edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym odbywa się głównie w placówkach na terenie miasta Golub-Dobrzynia, Torunia, Brodnicy i Wąbrzeźna. W 2012 roku do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało 170 dzieci, do szkół podstawowych 525 dzieci, do gimnazjum 295 dzieci i młodzieży. Obowiązek nauki do 18 roku życia realizowały 373 osoby w szkołach ponadgimnazjalnych.

6. Opieki zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonuje jedyny Ośrodek Zdrowia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrockach. Opiekę medyczną zapewnia przede wszystkim mieszkańcom sołectw: Wrocki, Cieszyny, Płachoty, Karczewo i Pusta Dąbrówka. Mieszkańcy pozostałych sołectw muszą po porady medyczne udawać się do Przychodni Zdrowia w Golubiu-Dobrzyniu, gdzie również funkcjonuje Pogotowie Ratunkowe i Szpital Powiatowy. Na terenie miasta Golub-Dobrzyń istnieją 3 Niepubliczne Placówki Medyczne. Specjalistyczne usługi medyczne funkcjonują także w ramach prywatnych praktyk lekarskich.

7. Charakterystyka życia kulturalnego

Głównymi ośrodkami życia kulturalnego w gminie Golub – Dobrzyń są świetlice wiejskie i szkoły oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie z 3-ma filiami na terenie

gminy, które łącznie posiadają 52052 woluminów. Na terenie gminy znajduje się również 14 obiektów sportowych. Ponadto życie kulturalne w Gminie Golub-Dobrzyń kształtowane jest także przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które aktywnie uczestniczą w życiu lokalnego społeczeństwa w tym min: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Sokołowo, Towarzystwo Rozwoju Gminy Golub – Dobrzyń, Towarzystwo Wsi Nowogród i Okolic; Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgierski i Macikowo, Stowarzyszenie Wspierające Dzieci i Osoby Niepełnosprawne, Towarzystwo Rozwoju Wsi Skępsk i Okolic. Na terenie gminy działa również 14 Ochotniczych Straży Pożarnych, 16 Kół Gospodyń Wiejskich oraz 4 wioski tematyczne w Węgiersku, Podzamek Golubski, Nowogród i Macikowo. Formę stowarzyszenia przybrał również LKS „Zryw” (Stowarzyszenie Kultury Fizycznej);

Do najważniejszych organizowanych imprez w gminie lub w powiecie z udziałem gminy należą: rozgrywki ligowe o mistrzostwo w klasie A seniorów, rozgrywki ligowe o mistrzostwo w klasie juniorów młodszych, wycieczki rowerowe i rajdy, Powiatowy Konkurs Recytatorski pod patronatem Starosty Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego i Wójta Gminy Golub-Dobrzyń, międzygminne zawody strażackie oraz Międzynarodowy Turniej Szachowy, imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne w zakresie turystyki wodnej, festyny rekreacyjno-sportowe przy szkołach podstawowych imprezy okolicznościowe jak: Dzień Kobiet, Dzień Dziecka czy Dzień Sportu, powitanie wiosny oraz obchody świąt państwowych, imprezy kulturalne i edukacyjne, festyny środowiskowe i pikniki ekologiczne, zawody strażackie organizowane w gminach raz do roku wiosną oraz zawody regionalne, zebrania i prezentacje wyrobów własnych organizowane przez Koła Gospodyń Wiejskich; imprezy folklorystyczne np. Festiwal Pieśni i Muzyki Ludowej, wystawy prac artystów ludowych oraz dożynki organizowane co roku jako Święto Plonów.

Na rozwój życia kulturalnego w Gminie Golub-Dobrzyń bardzo ważny wpływ ma życie sportowe. Na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń działa kilka prężnie funkcjonujących organizacji sportowych: Ludowy Gminny Klub Sportowy „Zryw” we Wrockach, Uczniowski Klub Sportowy „Saturn” w Ostrowitem. Organizacje sportowe zajmują się promocją i czynnym wdrożeniem w życie sportu na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.

Ważnym czynnikiem kształtującym życie kulturalne i ożywiającym lokalną społeczność są napływający turyści i stworzona z myślą o nich infrastruktura. Dla rozwoju atrakcyjności turystycznej Gminy Golub-Dobrzyń funkcjonuje szereg ośrodków wypoczynkowych oraz obiekty agroturystyczne. W miejscowości Ostrowite znajduje się Ośrodek Wypoczynkowo-

Wędkarski. Obszar ten predysponowany jest dla turystyki krajoznawczej oraz wypoczynkowo-rekreacyjnej. Jezioro Grodno wraz z przyległymi terenami jest w części zagospodarowane na potrzeby wypoczynku. Zagospodarowane letniskowo są również zachodnie obrzeża jeziora Słupno. Inne rejony o znacznie mniejszych walorach stanowią okolice jeziora Gajewo i Szaniec. Teren ten pozbawiony jest szaty leśnej, która wpłynęłaby na jego większą atrakcyjność. Mimo to nad jeziorem Gajewo prowadzi działalność ośrodek wypoczynkowo-wędkarski. Doskonałym miejscem rekreacji i wypoczynku jest rzeka Drwęca. Rzeka jest bardzo atrakcyjna dla przeprowadzania spływów kajakowych o czym świadczy fakt, iż przebiega nią trasa międzynarodowego spływu kajakowego. Jest to też doskonałe miejsce do wędkowania. Stosunkowo niedawno odkryto tu łowisko trociowe, przyciągające wielu wędkarzy. Ekosystem rzeki stwarza także dogodne warunki do występowania licznych gatunków ptactwa wodno-błotnego, co przyciąga licznych amatorów przyrody. W dolinie rzeki panują ponadto odpowiednie warunki dla wędrówek pieszych oraz zbierania runa leśnego w lasach.

8. Infrastruktura i realizacja pomocy społecznej na terenie powiatu i gminy

Na terenie powiatu z zakresie zadań pomocy społecznej funkcjonuje 6 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Instytucje świadczą pomoc i wsparcie w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej. W Kowalewie Pomorskim istnieje Warsztat Terapii Zajęciowej, w mieście Golub-Dobrzyń Dom Pomocy Społecznej oraz otwarty w 2012r. Środowiskowy Dom Samopomocy. Z innych instytucji działających w sferze pomocy społecznej należy wymienić: Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodki Lecznictwa Specjalistycznego, Policję, Sąd Rejonowy, Zespół Kuratorski.

Jednostką organizacyjną pomocy społecznej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Aktualny stan zatrudnienia w Ośrodku to 11 w tym: 1 kierownika, 6 pracowników socjalnych, 1 pracownik wykonujący usługi opiekuńcze, 2 pracowników do obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz księgowy. W ramach umów-zlecenia pracują: 1 asystent rodziny, 2 opiekunów świadczących usługi opiekuńcze oraz 3 osoby wykonują specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2 rehabilitantów i pedagog). Pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych realizuje bezpośrednio Urząd Gminy, natomiast w postaci stypendiów socjalnych – Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli.

Poniższa tabela przedstawia rozmiar środków finansowych skierowanych na świadczenia o charakterze socjalnym w ostatnich trzech latach.

obszar finansowania	2010		2011		2012	
	środki własne gminy	dotacje celowe	środki własne gminy	dotacje celowe	środki własne gminy	dotacje celowe
Pomoc społeczna	309.593	531.781	295.900	494.511	239.643	585.548
Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	-	3.177.683	-	3.579.014	-	3.484.349
Stypendia socjalne	47.577	190.307	55.864	200.497	40.449	156.739
Dodatki mieszkaniowe	174.377	-	169.572	-	185.359	-
Razem:	531.547	3.899.771	521.336	4.274.022	465.451	4.226.636

Jak wynika z powyższej tabeli z roku na rok nakłady finansowe na świadczenia pomocy socjalnej nie ulegają znaczącym zmianom.

Poniższa tabela przedstawia ilość rodzin objętych różnorodnymi formami pomocy materialnej w ramach ustawy o pomocy społecznej w okresie ostatnich trzech lat.

	2010	2011	2012
liczba rodzin korzystających z pomocy (pieniężnej, w naturze i usługach)	389	387	406
liczba osób w tych rodzinach	1357	1413	1381

Kolejna tabela przedstawia strukturę powodów przyznawania pomocy społecznej, które określone są w ustawie o pomocy społecznej. Powody przyznawania świadczeń mogą współwystępować ze sobą, wobec tego nie sumują się. Ubóstwo jest niejako wynikiem pozostałych problemów, którymi rodziny są obciążone.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012	
	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ubóstwo	320	1107	294	922	295	922
Bezdomność	2	2	3	3	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	8	5	24	4	22
Bezrobocie	258	964	267	1016	242	916
Niepełnosprawność	127	401	139	401	142	402
Długotrwała lub ciężka choroba	194	603	162	478	190	560
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym :	91	438	92	440	88	391
rodziny niepełne	53	180	55	195	62	207
rodziny wielodzietne	43	289	41	272	31	214
Przemoc w rodzinie	10	36	2	3	23	79
Alkoholizm	17	58	18	47	24	63
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	9	4	4	6	16
Zdarzenie losowe	1	2	1	3	3	15

Analiza danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, pokazuje, że najpoważniejszym problemem społecznym dotyczącym społeczność gminy jest bezrobocie. W dalszej kolejności problemami społecznymi najbardziej dotykającymi społeczność lokalną są niepełnosprawność, oraz długotrwała ciężka choroba. Kolejnym problemem jest wykluczenie społeczne osób i rodzin oraz patologie społeczne.

Na instytucji pomocy społecznej oprócz pracy socjalnej spoczywa obecnie również obowiązek skutecznej edukacji, profilaktyki i wsparcia doradczego osób objętych pomocą.

Pomoc społeczna ma za zadanie zniwelowanie zjawiska wykluczenia społecznego i przywrócenie zaburzonych rodzin i osób do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. W tym celu podjęte zostały starania o utworzenie struktur Ośrodka Klubu Integracji Społecznej (KIS), który działa od bieżącego roku realizując w partnerstwie z ośrodkiem „Edukator” projekt „Aktywni razem” finansowany ze środków UE. W ramach KIS 40 uczestników realizuje wsparcie w formie doradztwa zawodowego, szkoleń i warsztatów zawodowych, interpersonalnych, profilaktyczno-terapeutycznych. Dodatkowo uczestnicy po zakończonych szkoleniach realizują staże zawodowe. Zadania KIS realizowane będą do IV/2014. Po tym czasie planowana jest kontynuacja działalności KIS.

Od 2008r. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje projekt systemowy „Czas na zmiany – uwierzmy w siebie” współfinansowany ze środków EFS. Do 2012 roku ścieżkę wsparcia w ramach projektu ukończyło 125 osób. Uczestnikami są głównie podopieczni Ośrodka, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej i pozostający bez zatrudnienia. Projekt przewiduje wzmocnienie uczestników na rynku pracy poprzez szkolenia zawodowe i podniesienie poziomu wykształcenia. Od 2008 roku, w toku szkoleń 6 uczestników projektu usamodzielniało się zaprzestając korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W 2012 z inicjatywy Ośrodka utworzono również pierwszą w gminie Spółdzielnię Socjalną „Zorza”. Członkami założycielkami Spółdzielni były bezrobotne kobiety, które podjęły wyzwanie stworzenia dla siebie miejsc pracy. Przy wsparciu środków UE na rozwój i wyposażenie, Spółdzielnia rozpoczęła działalność gastronomiczną poprzez prowadzenie Restauracji nad jeziorem Grodno. W sezonie letnim jest to główna działalność Instytucji. Dodatkowo Spółdzielnia świadczy usługi opiekuńcze, sprzątające, catering, usługi kurierskie. Organizuje pikniki, rajdy, seminaria informacyjne jak również obsługuje imprezy okolicznościowe m. in. dożynki, pikniki, festyny.

Aktywność GOPS w zakresie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym skutkuje zmianą świadomości podopiecznych i zmianą postaw z biernych na aktywne. Pokazanie klienteli ośrodka możliwości reintegracji na rynku pracy oraz podejmowanie inicjatyw aktywizujących środowisko lokalne pozytywnie wpływa na proces rozwoju gospodarczo-społecznego gminy.

IV. Obszary problemowe

1. Seniorzy

Osoby starsze (kobiety w wieku 60 więcej lat, mężczyźni w wieku 65 i więcej lat) stanowią 11 % społeczeństwa gminy. Spośród osób w wieku poprodukcyjnym na koniec roku 2012 58,4% stanowiły kobiety, 41,6% to mężczyźni.

Największymi problemami osób starszych obok samotności jest przede wszystkim dyskryminacja w wielu sytuacjach życia codziennego. Dyskryminacja ze względu na wiek zaczyna się już od czterdziestolatków. Osobom takim trudniej jest znaleźć pracę, rzadziej są wysyłani na szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe, w przypadku zwolnień grupowych pierwsi tracą pracę. Wg danych Eurostat stopa aktywności osób w przedziale wiekowym 55-64 lata wynosi ok. 20%, w Polsce 26,2% i należy do najniższych w Europie, podczas gdy w Szwecji wynosi on aż 69,1%, w Wielkiej Brytanii 56,2% a w Niemczech 41,8%. Kolejnym obszarem dyskryminacji osób starszych jest opieka medyczna i pielęgnacyjna. Brakuje osób posiadających odpowiednią wiedzę i przygotowanie do pracy z osobami starszymi. W Polsce jest około 100 czynnych zawodowo geriatrów. Dolegliwości pacjentów tłumaczy się ich wiekiem, co sprawia, że nie podejmuje się specjalistycznych badań. Ponadto osoby starsze często spotykają się z brakiem szacunku ze strony personelu medycznego. Osoby starsze często napotykają na wiele przeszkód architektonicznych - brak jest poręczy czy wind w miejscach użyteczności publicznej. Osoby starsze traktowane są często jak klienci gorszej kategorii. Mają problemy z uzyskaniem kredytów, zakupów na raty ponadto mają także wyższe stawki ubezpieczeniowe.

Dyskryminacja ze względu na wiek jest problemem, którego znaczna część społeczeństwa sobie nie uświadamia. Ponadto nawet osoby starsze często nie są świadome faktu, że dane sytuacje są dyskryminacją - na ogół nie protestują i uważają, że gorsze traktowanie jest naturalne w ich wieku. Dotkliwym problemem ostatnich lat jest brak możliwości opieki nad osobami starszymi i samotnymi. Niewystarczające środki finansowe na zabezpieczenie opieki i pielęgnacji, niekorzystne przepisy prawne, zrzucanie problemu opieki przez rodzinę na instytucje to dominujące kwestie ostatnich lat. Wysokie koszty utrzymania w DPS, niskie świadczenia osób, są powodami dla których, należy podejmować inicjatywy w kierunku rozwoju systemu zabezpieczenia całodobowej opieki nad samotnymi i chorymi osobami w środowisku ich zamieszkania. Marginalizacji potrzeb osób starszych w konsekwencji prowadzi do ich alienacji i wykluczania z życia społecznego.

2. Dzieci i młodzież.

W 2012 roku wg danych urzędu gminy, dzieci i młodzież (1 -18 lat) stanowiły 24,20 % mieszkańców gminy (2036 osób). Do przedszkoli uczęszczało 105 przedszkolaków, do szkół podstawowych 518 uczniów, a do gimnazjum 395 osób.

Gmina zapewnia możliwość kształcenia do poziomu gimnazjalnego – dalsze kształcenie młodzieży związane jest z ich dojeżdżaniem do najbliższych miast (Golub-Dobrzyń, Brodnica, Wąbrzeźno, Toruń) lub zamieszkiwaniem w internatach, stancjach lub u krewnych w miejscowościach, w których decydują się kontynuować naukę.

Poważnym ograniczeniem możliwości jest brak klubów młodzieżowych, doradztwa, czy chociażby organizacji wolontariatu.

Bardzo istotnym obszarem problemowym jest także brak szerszych możliwości kreatywnego spędzania wolnego czasu przez młodzież. Brak jest środków na właściwe wyposażenie istniejących obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne, opracowanie programów zajęć i ich dalszą organizację. Te ograniczenia i niewłaściwe wzorce przekazywane w rodzinach, szukanie autorytetów poza domem i szkołą to powody, dla których młodzież często wchodzi w konflikt z prawem. Agresja i brak pozytywnych wartości wśród młodzieży to kolejny problem we współczesnym świecie. Zapracowani rodzice przeważnie nie mają czasu dla swych pociech zabezpieczając jedynie materialnie ich potrzeby. W rodzinach patologicznych i dysfunkcyjnych pozytywne wartości i wzorce nie są w ogóle przekazywane. Takie sytuacje prowadzą do wychowania pokolenia młodych ludzi wchodzących w dorosłe życie bez ukształtowanego systemu wartości i zasobu pozytywnych wzorców.

3. Rodziny z dziećmi.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, dlatego też szczególną uwagę w kwestiach wykluczenia społecznego powinno się kłaść na integrację rodzin w społecznościach lokalnych. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin może wynikać z różnych sytuacji społecznych - nie wynika jedynie z braku środków na życia. Rodziny mające trudności opiekuńczo-wychowawcze w większości przypadków mają również inne dysfunkcje: niepełnosprawność umysłowa rodziców, uzależnienie, występowanie przemocy domowej, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych, niezaradność

w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze z dziećmi występujące w domu i w szkole. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zaspokajania potrzeb materialnych i duchowych, przekazywania właściwych społecznie wzorów postępowania. Często bezradną okazuje się również rodzina, w której nie występują dysfunkcje ale np. tylko wielodzietność czy niepełność. W 2012 roku pomocą socjalną w gminie objętych było 406 rodzin (1381 osób), wśród których 38% stanowiły rodziny wielodzietne (troje i więcej dzieci).

4. Niepełnosprawni.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Pomimo rozwoju badań statystycznych w Polsce wiedza o populacji osób z niepełnosprawnością w Polsce jest niepełna i niespójna z uwagi na funkcjonowanie trzech systemów orzekania o niepełnosprawności w Polsce: orzecznictwo ZUS, które orzeka o zdolności do pracy przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych z tyt. pracy, orzecznictwo KRUS, które orzeka o zdolności do pracy przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych z tyt. pracy w gospodarstwie rolnym oraz orzecznictwo Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w celach poza rentowych.. Już samo określenie liczebności grupy osób ze schorzeniem kwalifikującym do uznania za niepełnosprawne, jest bardzo rozbieżnie szacowane w zależności od źródeł. Dostępne dane statystyczne ulegają także ustawicznym zmianom ze względu na tendencje do orzekania o niepełnosprawności na czas określony ponieważ niepełnosprawność w systemie prawnym przestano postrzegać jako stan, a zaczęto ją opisywać językiem procesu, który ma swój przebieg i może się zakończyć przejściem do pełnej sprawności. To sprawiło, że od 1997 roku, z każdym kolejnym rokiem odnotowywać zaczęto spadek liczby osób niepełnosprawnych.

Trudno zatem również zdobyć rzetelne dane na temat ilości osób niepełnosprawnych na terenie gminy jak i całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej rokrocznie zdiagnozowanych jest około

400 niepełnosprawnych pobierających zasiłki pielęgnacyjne oraz korzystających bezpośrednio lub pośrednio (jako członkowie rodzin) ze świadczeń pomocy społecznej.

Ponieważ według danych krajowych osoby niepełnosprawne stanowią ok. 9 % ludności w Polsce, można przyjąć, że w gminie Golub-Dobrzyń może mieszkać około 750 osób niepełnosprawnych.

Wg statystyk osoby niepełnosprawne są gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową zwłaszcza zamieszkujący na wsi, dochodzą do tego stereotypy na temat niskiej wydajności pracy osób niepełnosprawnych i w konsekwencji dotyka je zjawisko wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

5. Bezrobocie.

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Bezrobocie wyciska również piętno w codziennym funkcjonowaniu osób i rodzin dotkniętych tym problemem – oprócz pogorszenia standardu życia, generuje frustracje, poczucie bezsilności, beznadziejności, bezproduktywny czas wpędza wiele osób w uzależnienia. Największym problem dotyczącym bezrobocia w Gminie Golub-Dobrzyń, ale także w powiecie golubsko-dobrzyńskim jest kwestia długotrwałego pozostawania w statusie bezrobotnego - na koniec 2012 roku długotrwale bezrobotni w powiecie golubsko-dobrzyńskim stanowili 54,79% ogółu bezrobotnych. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się ubożenia ludności i prowadzi do wykluczenia społecznego. W dalszej kolejności problemem jest zjawisko bezrobocia osób w wieku do 25 roku życia oraz po 50 roku życia. Większość bezrobotnych nie posiada kwalifikacji ani doświadczenia zawodowego. W grupie osób długotrwale bezrobotnych oraz bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego przeważają kobiety. Konsekwencjami bezrobocia dla społeczeństwa są znaczne koszty świadczeń na rzecz osób bezrobotnych, które obciążają zarówno budżet państwa jak i samorządów lokalnych. To właśnie brak pracy jest powodem, którym przeważająca większość osób i rodzin w naszej gminie uzasadnia swoje wnioski o wsparcie finansowe w ramach pomocy społecznej i na rzecz tych osób i rodzin kierowanych jest najwięcej środków finansowych. Chroniczny brak zatrudnienia to również coraz mniejsze szanse na wypracowanie na przyszłość świadczeń emerytalnych czy rentowych czyli w zasadzie uzależnienie na stałe od świadczeń z pomocy społecznej.

V. Analiza SWOT – mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia

W celu uporządkowania informacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy rzeczywistej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy sporządzono analizę SWOT. Wskazanie szans i zagrożeń w przedstawionej poniżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron.

Mocne strony to wszelkie atuty oraz czynniki, które w sposób pozytywny wyróżniają gminę wśród innych oraz wspomagają rozwój i osłabiają zagrożenia. Elementy te należy szczególnie pielęgnować i wzmacniać. Słabe strony natomiast to wszelkiego rodzaju braki oraz ograniczenia mogące utrudniać lub uniemożliwiać realizację celów strategicznych. Wyartykułowanie tych czynników jest szczególnie istotne, ponieważ można wówczas podejmować działania mające na celu wyeliminowanie lub przynajmniej zminimalizowanie słabych stron co skutkować będzie dodatnim bilansem mocnych stron.

Mocne strony	Słabe strony
• czyste środowisko naturalne, • korzystne położenie turystyczne, Drwęca, jeziora, kompleksy leśne, ciekawa architektura; • liczne atrakcyjne zasoby historyczno-kulturowe; • zaangażowanie władz lokalnych w działania na rzecz rozwoju gminy; • duża powierzchnia gminy w stosunku do wielkości powiatu, możliwość wyznaczenia terenów inwestycyjnych; • brak uciążliwego przemysłu, a szczególnie zakładów uciążliwych dla środowiska; • gościnni i przyjaźni mieszkańcy; • duży udział ludności w wieku produkcyjnym, którzy swoją pracą i zaangażowaniem mogą wydajnie wpłynąć na rozwój gminy; • wzrost aktywnych organizacji pozarządowych; • liczne imprezy cykliczne; • dość korzystne położenie względem ośrodków miejskich oraz sieci komunikacyjnej;	• duża nierównomierność zagęszczenia mieszkańców i znaczne oddalenie części sołectw od ośrodka władzy; • niski stopień wykorzystania zasobów dla rozwoju turystyki; • słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna; • słaba promocja posiadanych zasobów, brak zorganizowanej oferty turystycznej; • niska świadomość w kwestii istnienia oraz możliwości wykorzystania produktów lokalnych; • mała ilość imprez o charakterze ponadlokalnym; • brak specjalistycznych szkoleń i doradztwa oraz fachowego wsparcia przedsiębiorczości; • brak zakładów produkcyjnych i przetwórczych; • całkowity brak komunikacji kolejowej i ograniczone usługi komunikacji autobusowej. • wysoki poziom bezrobocia; • niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych;

• przywiązanie ludności do terenu zamieszkania, • otwartość na innowacje; • wysoki poziom rozwoju infra-struktury kanalizacyjnej połączony z szeroką dostępnością mieszkańców do jej zasobów; • dobrze zdiagnozowane niektóre obszary problemów np. bezrobocie; • wykwalifikowana kadra instytucji i organizacji pracujących na rzecz mieszkańców gminy; • dobra organizacja pracy jednostek organizacyjnych gminy i administracji publicznej; • doświadczenie w zakresie realizacji programów profilaktycznych i naprawczych; • rozwinięte formy pomocy pozamaterialnej; • doświadczenia w zakresie metod pracy z grupami; • otwarcie na nowe doświadczenia i wiedzę; • możliwość wykorzystania środków unijnych; • dobre przygotowanie kadry do aplikowania wniosków o środki unijne; • wzrost znaczenia turystyki w gospodarce (stworzenie nowych podmiotów gospodarczych, miejsc pracy).	• odpływ wykwalifikowanej kadry poza teren gminy; • wzrost zatrudnienia „na czarno”; • niski poziom wynagrodzeń przy rosnących kosztach utrzymania; • brak pełnej wiedzy o skali wielu problemów społecznych np.: narkomanii, niepełnosprawności, alkoholizmie; • niewystarczająca liczba osób zatrudnionych w instytucji pomocy społecznej; • brak systemowych rozwiązań problemów społecznych; • postępująca pauperyzacja mieszkańców przyczyniająca się do wzrostu liczby klientów pomocy społecznej; • rosnąca ilość osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem; • niewystarczające środki na realizację działań profilaktycznych i naprawczych, w szczególności na pomoc społeczną; • nieskoordynowane działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych; • zły przepływ informacji; • braki w infrastrukturze socjalnej; • niska aktywność społeczna mieszkańców w działaniach na rzecz swoich społeczności lokalnych; • niechęć instytucji i organizacji do prowadzenia wspólnych działań; • brak precyzyjnych przepisów prawnych lub ciągłe ich zmiany i związana z tym biurokracja.
--	---

Szanse	Zagrożenia
• postępująca poprawa stanu zasobów naturalnych i historyczno-kulturowych; • promowanie posiadanych zasobów (zarówno na zewnątrz jak i wśród mieszkańców – podniesienie ich świadomości); • wzrost zamożności sporej części społeczeństwa; • wzrost różnorodności form gospodarowania; • przyciągnięcie kapitału zewnętrznego na obszary wiejskie; • upowszechnienie różnorodnych form kultury, sportu i rekreacji; • poprawiający się stan techniczny gminnej i powiatowej infrastruktury komunikacyjnej. • możliwość wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej, • pozytywne skutki działań prowadzonych przez instytucje odpowiedzialne za rozwój lokalny, położenie geograficzne, • bliskość atrakcji turystycznych, • walory przyrodnicze i krajobrazowe • kontakty z gminami partnerskimi, • możliwość wykorzystania funduszy w ramach programów rządowych.	• Odległość od dużych aglomeracji; • konkurencja turystyczna gmin ościennych; • brak środków na budownictwo społeczne; • brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek, • przepisy prawne ograniczające swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, • brak środków lub wysokie oprocentowanie kredytów na inwestycje i rozwój miejsc pracy, • niepewność warunków prawnych i ekonomicznych, • emigracja wykształconych i najbardziej przedsiębiorczych osób z terenu gminy, • bariery biurokratyczne w dostępie do środków pomocowych; • wzrost postaw roszczeniowych i brak aktywności beneficjentów pomocy społecznej, • brak wystarczających środków na politykę społeczną, • nasilanie się zjawiska wyuczonej bezradności, brak aspiracji osób wykluczonych • osłabianie więzi społecznych, alienacja jednostek, • niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy, • brak rozbudowanych ofert pracy poza-sezonowej, • brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 50 roku życia, • propagowanie negatywnych wzorców zachowań wśród dzieci i młodzieży w skali kraju, • wzrost przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich i młodocianych, • zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci

VI. Misja i cele strategiczne

Misja: Umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia przy współpracy instytucji i organizacji o charakterze społecznym.

Cele pośrednie:

- Podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny
- Realizacja Programu pomocy dziecku i rodzinie.
- Promocja zdrowego stylu życia.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz wzrost odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.
- Pomoc osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz innych potrzebujących pomocy, a także ich rodzinom
- Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych.
- Organizacja czasu wolnego (pozaszkolnego) dla młodzieży.
- Rozwój systemu edukacji oraz poprawa dostępu do edukacji.
- Tworzenie warunków do kształcenia młodzieży upośledzonej umysłowo oraz kształcenia integracyjnego młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.
- Zapewnienie bezpieczeństwa poprzez minimalizowanie zagrożeń kryminalnych i społecznych.

Cele operacyjne:

- Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej.
- Wsparcie finansowe najuboższych rodzin.
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym.
- Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji

- Poprawa warunków infrastrukturalnych działania GOPS: poszerzenie oferty pomocowej i wsparcia środowiskowego
- Wspieranie organizacji zajmujących się przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
- Wspieranie organizacji i ruchów samopomocowych.
- Opracowywanie programu w zakresie zapobiegania bezrobociu, łagodzenia jego skutków oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych.
- Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej.
- Wspieranie tworzenia funduszy stypendialnych dla młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich.
- Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy szkołach i świetlicach wiejskich
- Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych.
- Powiększenie zasobów mieszkaniowych.
- Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w celu poprawy oferty kulturalno – rozrywkowej.
- Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie.
- Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są partnerski dialog i współdziałanie oraz akceptacja społeczna.

Główne kierunki działania w celu zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. systematyczne diagnozowanie
2. okresowy monitoring i kontrola
3. subsydiarność, pomocniczość świadczeń
4. kompleksowość rozwiązań
5. wyznaczenie standardów usług socjalnych
6. korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu

7. konsekwencja i długotrwałość działania
8. indywidualizacja metod i środków
9. zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów
10. prowadzenie konkretnych programów i projektów
11. zdobywanie środków pozabudżetowych
12. pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej
13. propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej
14. szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo
15. nacisk na profilaktykę i zapobieganie
16. współpraca samorządów powiatu
17. rozwinięcie form pomocy środowiskowej
18. polityka prorodzinna
19. decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu;

Cele strategiczne:

1. System wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostawaniem bez pracy zmierzający do:
 - ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród młodzieży
 - poprawa sytuacji kobiet na rynku pracy
 - zmniejszenie bezrobocia wśród osób 50+
 - aktywizacja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

Działania:

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Mierniki, Wskaźniki
1.1	Doradztwo zawodowe na poziomie gimnazjum	działania ciągłe	liczba spotkań, liczba uczestników
1.2	Współpraca z powiatem w zakresie dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy	działania ciągłe	liczba konsultacji, liczba wspólnych projektów

1.3	Rozwój systemu stypendiów i staży zawodowych	działania ciągłe	liczba stypendiów
1.4	Promowanie warsztatów aktywizacji zawodowej i społecznej	działania ciągłe	liczba szkoleń, liczba uczestników
1.5	Wspieranie i rozwój działań na rzecz opieki nad dzieckiem	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba szkoleń
1.6	Kształcenie zawodowe i doskonalenie zawodowe	działania ciągłe	liczba szkoleń i kursów, liczba uczestników
1.7	Utrzymanie działalności Klubu Integracji Społecznej	działania ciągłe	liczba uczestników,
1.8	Wspieranie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej - powstanie Spółdzielni Socjalnych, ekonomizacja organizacji pozarządowych	działania ciągłe	liczba podmiotów, liczba miejsc pracy, liczba uczestników

2. Wspieranie podstawowych funkcji rodziny poprzez:

- wspomaganie rodzin w zagospodarowywaniu czasu wolnego
- podniesienie aktywności społecznej mieszkańców na rzecz środowiska lokalnego
- poprawę sytuacji socjalnej rodzin
- promowanie prawidłowej funkcji opiekuńczej rodziny

Działania:

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Mierniki, wskaźniki
1.1	Organizacja konkursów na wzorową i estetyczną wieś	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba konkursów
1.2	Organizacja festynów rodzinnych	działania ciągłe	Liczba festynów, liczba uczestników
1.3	Wspieranie rozwoju gminnej Ligii sportowej	działania ciągłe	Liczba uczestników
1.4	Wspieranie rozwoju kół gospodyń wiejskich	działania ciągłe	liczba uczestników

1.5	Wspieranie rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych	działania ciągłe	liczba uczestników
1.6	Wspieranie rozwoju amatorskiego ruchu turystycznego	działania ciągłe	liczba uczestników
1.7	Inicjowanie powstawania Klubów Seniora - wspieranie funkcjonowania	działania ciągłe	liczba uczestników
1.8	Organizacja zajęć korekcyjno-wyrównawczych w szkołach	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba godzin zajęć
1.9	Organizacja zajęć pozalekcyjnych	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba godzin zajęć
1.10	Organizacja imprez kulturalno-sportowych	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba imprez
1.11	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego	działania ciągłe	liczba uczestników
1.12	Organizacja zajęć socjoterapeutycznych	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba zajęć
1.13	Pozyskiwanie lokali na tworzenie mieszkań socjalnych	działania ciągłe	liczba lokali, mieszkań, liczba rodzin wyposażonych w mieszkania socjalne
1.14	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych	działania ciągłe	liczba szkoleń, liczba pracowników

3. Ograniczanie zjawiska patologii społecznych poprzez:

- ograniczenie zjawiska alkoholizmu
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- profilaktyka uzależnień
- niwelowanie zjawiska agresji wśród dzieci i młodzieży

Działania:

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Mierniki wskaźniki
1.1	Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba spotkań
1.2	Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu	działania ciągłe	liczba kontroli
1.3	Wspieranie powstawania i funkcjonowania klubów AA	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba spotkań
1.4	Rozwój poradnictwa specjalistycznego	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba spotkań
1.5	Pedagogizacja rodziców w szkołach	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba spotkań
1.6	Promowanie działań profilaktycznych w społeczeństwie w tym w mediach	działania ciągłe	liczba uczestników, liczba spotkań
1.7	Wspieranie powstawania i funkcjonowania świetlic środowiskowych	działania ciągłe	liczba świetlic, liczba uczestników
1.8	Wspieranie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego	działania ciągłe	liczba spotkań, liczba osób wspartych
1.9	Wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz profilaktyki uzależnień	działania ciągłe	liczba spotkań, liczba uczestników
1.10	Szkolenia nauczycieli, wychowawców	działania ciągłe	liczba szkoleń
1.11	Rozwój specjalistycznego poradnictwa dla ofiar przemocy	działania ciągłe	liczba wspartych osób

4. Wspierania grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez:

- poprawę funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie
 - aktywizację społeczną osób starszych,
 - zapewnienie opieki
 - aktywizację długotrwale bezrobotnych
 - ograniczenie wykluczenia społecznego grup ryzyka.

Działania:

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Mierniki, wskaźniki
1.1	Współpraca ze środowiskowymi domami pomocy	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.2	Wspieranie WTZ	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.3	Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania i miejscach użyteczności publicznej	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.4	Współpraca z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz niepełnosprawnych	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.5	Rozwój wolontariatu	Praca ciągła	liczba wolontariuszy
1.6	Wspieranie realizacji instrumentów rynku pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.7	Działania aktywizacyjne w ramach Klubu Integracji Społecznej	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.8	Wspieranie powstawania Zakładów Aktywności Zawodowej	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.9	Zapewnienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	działania ciągłe	liczba wspartych osób
1.10	Rozwój systemu pomocy sąsiedzkiej w opiece nad niepełnosprawnymi	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.11	Wspieranie powstawania grup samopomocowych i grup wsparcia	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.12	Rozwój specjalistycznego poradnictwa	Praca ciągła	liczba wspartych osób, porad

1.13	Opracowywanie i wdrażanie programów wychodzenia z bezdomności	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.14	Wspieranie usamodzielnienia osób opuszczających ZK, placówki opiekuńczo-wychowawcze, emigrantów	Praca ciągła	liczba wspartych osób
1.15	Zabezpieczenie socjalno-bytowe dla rodzin	Praca ciągła	liczba wspartych osób

VII. Wdrażanie strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Golub-Dobrzyń jest dokumentem otwartym, który powinien uwzględniać zmiany wynikające z prowadzonego monitoringu zjawisk społecznych. Zmiany w Strategii mogą być inicjowane przez Wójta Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz podmioty uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii. Proponowane zmiany w Strategii będą podlegały uchwaleniu przez Radę Gminy.

Podmioty uczestniczące bezpośrednio lub pośrednio w realizacji strategii:

1. Urząd Gminy Golub-Dobrzyń
2. GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu
3. PUP – Powiatowy Urząd Pracy
4. PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
5. ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
6. UW – Urząd Wojewódzki
7. PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
8. NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
9. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
10. Szkoły + pedagodzy szkolni
11. Caritas
12. Bank Żywności
13. Policja + Sąd
14. Szpital + służba zdrowia
15. Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

16. Kościoły i związki wyznaniowe
17. Koła Gospodyń Wiejskich
18. Sołtysi
19. Lokalni liderzy
20. Lokalni pracodawcy
21. Organizacje pozarządowe
22. Inne - w trakcie tworzenia.

VIII. Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring strategii polega na obserwacji realizacji działań i ocenie ich realizacji przy pomocy odpowiednio dobranych wskaźników. Monitoring umożliwia aktualną identyfikację problemów, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację oraz kontrolę prac nad realizacją działań oraz pozwala na jej aktualizację i dostosowywanie do zmian prawnych, gospodarczych i politycznych. Monitorowanie niniejszej strategii będzie polegało na ocenie realizacji założeń strategii na podstawie odpowiednio dobranych wskaźników, którymi będą min: liczba beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do ogółu mieszkańców, liczba świadczeń, liczba zaktywizowanych osób, liczba szkoleń, liczba konsultacji, liczba wspólnych projektów, Bazę informacji stanowić będą coroczne sprawozdania składane radzie gminy z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne podmioty działające w sferze szeroko pojętej polityki społecznej i coroczna ocena zasobów pomocy społecznej sporządzana dla marszałka województwa do monitorowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w skali województwa.

IX. Źródła finansowania

Podstawowymi źródłami finansowania działań zaplanowanych w strategii będą przede wszystkim: środki własne Gminy Golub-Dobrzyń, środki budżetowe państwa, fundusze strukturalne, EFS, PROW, sponsorzy, środki pozyskane z budżetów instytucji uczestniczących pośrednio w realizacji strategii np. PFRON, NFZ.

X. Analiza i ocena zasobów

Konsultacje przeprowadzone z władzami Gminy Golub-Dobrzyń oraz przedstawicielami organizacji działających na terenie Gminy Golub-Dobrzyń ujawniły otwartość na podjęcie działań związanych z realizacją programu obejmującego integrację społeczną. Brak odpowiednich środków finansowych w kasie gminnej jest największym problemem i przeszkodą w pełnej realizacji założeń strategii. Perspektywy pozyskania środków na realizację celów strategii związane są z funduszami UE. Siła i determinacja realizatorów oraz wsparcie władz lokalnych we wdrażaniu programów mających na celu rozwój społeczności lokalnej jest jednym z ważniejszych czynników gwarantujących skuteczną realizację założonych celów. działania integrujące społeczność lokalną.

Otwartość społeczności lokalnej na działania związane z realizacją programu integracji społecznej będzie czynnikiem motywującym do podejmowania wzmożonych wysiłków realizatorów do rozwiązywania problemów z jakimi borykają się mieszkańcy.

XI. Podsumowanie

Większość problemów, z jakimi mierzą się mieszkańcy gminy uznawane są za problemy społeczne, będące konsekwencjami zakłóceń życia zbiorowego. Ich przykładem jest głównie bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, niepełnosprawność, przestępczość itp. Problemy te nie występują w izolacji od siebie, zachodzi pomiędzy nimi często związek przyczynowo - skutkowy np.: bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale również pogłębienie i nawarstwienie innych problemów takich jak: bezradność, izolacja społeczna, uzależnienia itp. Powyższe problemy będą się pojawiać lub pogłębiać na skutek braku zabezpieczenia finansowego. Gwarantem prawidłowego funkcjonowania człowieka jest bowiem zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych takich jak: żywność, odzież, dach nad głową itp.. Brak dostatecznych środków finansowych powoduje, że większość osób zgłasza się o wsparcie do pomocy społecznej. Dlatego też konieczne jest, aby w szczególnie trudnym dla osoby lub rodziny okresie udzielona pomoc pozwoliła na faktyczne zaspokojenie elementarnych potrzeb bytowych a w przypadku braku możliwości radzenia sobie z czynnościami domowymi lub z samoobsługą, w celu jak najdłuższego zatrzymania osób w środowisku, zapewnienie pomocy usługowej.

Obok form pomocy o charakterze finansowym, rzeczowym lub usługowym, konieczne jest rozwijanie form pozamaterialnych w formie np.: poradnictwa, wsparcia

psychologicznego lub prawnego, aktywizację społeczną, powoływanie zespołów interdyscyplinarnych, rozwój samopomocy. Niezbędne jest także uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury socjalnej, bez której niemożliwa będzie realizacja założonych celów.

Ciężar tej pomocy musi przejąć gmina, której sytuacja jest tym trudniejsza, że dochodzą gminie, nowe zadania, dotychczas finansowane przez budżet państwa a obecnie przekazane do finansowania ze środków własnych gminy. Z tego też względu należy poszukiwać dodatkowych środków np.: unijnych oraz wspieranie gminy przez wszystkie podmioty, w tym organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2014-2020 jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w ramach wskazanych problemów wynikających z konsultacji i diagnozy. Strategia ma przede wszystkim wskazać kierunki działań w sferze poprawy warunków życia i funkcjonowania mieszkańców gminy. Strategia odpowiada na pytanie, jak rozwijać współpracę z różnymi podmiotami życia społecznego oraz jak wykorzystać posiadane zasoby do realizacji poszczególnych celów strategicznych. Autorzy starali się stworzyć dokument stanowiący podstawę stworzenia systemu szerokiego wsparcia społecznego dla mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń, który obok doraźnej pomocy pozwoli, zaktywizować społeczność do brania życia we własne ręce i który pozwoli przez współpracę społeczną utrwalić pozytywne zmiany wynikające z realizacji założeń strategii. Wszelkie działania powinny być prowadzone w odpowiedzi na rzeczywiste potrzeby osób, rodzin, grup i społeczności, zaś przy ich realizacji wykorzystywany winien być istniejący potencjał ludzki i instytucjonalny. Nadrzędnym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych oraz ich zaktywizowanie do włączania się w rozwiązywanie istniejących problemów. Uznaje się bowiem, że problemy indywidualne jak i społeczne mogą zostać rozwiązane wyłącznie przez lub przy współudziale zainteresowanych podmiotów.